

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Halide Edib Adıvar Vurun Kahpeye

Selim İleri'nin sonsözüyle

9. BASKI

♥ can
miras



HALİDE EDİB ADIVAR

VURUN
KAHPEYE

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Can Miras

Vurun Kahpeye, Halide Edib Adivar

© 2014, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mahmud Bey Matbaası, 1926

Can Yayınları'nda 1. basım: 2007

Günümüz Türkçesiyle 1. basım: 2014

9. basım: Nisan 2020, İstanbul

Bu kitabın 9. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Günümüz Türkçesine uyarlayan: Tamer Erdoğan

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı, iç baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8

Yenibosna-Bahçelievler, İstanbul

Sertifika No: 44066

ISBN 978-975-07-2326-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750723261

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

HALİDE EDİB ADIVAR

VURUN
KAHPEYE

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

ROMAN

♥can

Halide Edib Adıvar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ateşten Gömlek, 2007

Handan, 2007

Mor Salkımlı Ev, 2007

Sinekli Bakkal, 2007

Türk'ün Ateşle İmtihanı, 2007

Vurun Kahpeye, 2007

Son Eseri, 2008

Yolpalas Cinayeti, 2008

Tatarcık, 2009

*Türkiye'de Şark-Garp ve Amerikan
Tesirleri*, 2009

Âkile Hanım Sokağı, 2010

Kalp Ağrısı, 2010

Zeyno'nun Oğlu, 2010

Çaresaz, 2011

Sevda Sokağı Komedyası, 2011

Kerim Usta'nın Oğlu, 2012

Dağa Çıkan Kurt, 2014

Yeni Turan, 2014

Hindistan'a Dair, 2014

*Ateşten Gömlek (Günümüz
Türkçesiyle)*, 2014

*Türkiye'de Şark-Garp ve Amerikan
Tesirleri II*, 2015

Döner Ayna, 2015

Sonsuz Panayır, 2016

Halka Doğru, 2017

Kenan Çobanları / Maske ve Ruh,
2018

Heyula, 2019

HALİDE EDİB ADIVAR, 1882'de İstanbul'da doğdu. Üsküdar Amerikan Kız Koleji'nde okudu. 1908'de yazmaya başladığı kadın hakları hakkındaki yazılarından dolayı kimi kesimlerin düşmanlığını kazandı. 31 Mart Ayaklanması sırasında Mısır'a kaçmak zorunda kaldı. 1909'dan sonra öğretmenlik, müfettişlik yaptı. Balkan Savaşı yıllarında hastanelerde çalıştı. 1919'da Sultanahmet Meydanı'nda, İzmir'in işgalini protesto mitinginde tarihî bir konuşma yaptı. 1920'de Anadolu'ya geçerek Kurtuluş Savaşı'na katıldı. Onbaşı ve üstçavuş rütbeleri aldı. Savaşı izleyen yıllarda Cumhuriyet Halk Fırkası'yla fikir ayrılıklarına düştü. Bunun sonucunda 1917'de evlendiği ikinci eşi Adnan Adıvar'la birlikte Türkiye'den ayrıldı. İlerleyen yıllarda konferanslar vermek üzere ABD'ye gitti, Mahatma Gandhi tarafından Hindistan'a çağrıldı. 1939'da İstanbul'a dönen Halide Edib, 1940'ta İstanbul Üniversitesi'nde İngiliz Filolojisi Kürsüsü başkanı oldu, 1950'de Demokrat Parti listesinden bağımsız milletvekili seçildi. 1954'te istifa ederek evine çekildi. 1964'te öldü.

1

Aliye kasabaya geliyor

Toprağınız toprağım, eviniz evim; burası için, bu diyarın çocukları için bir ana, bir ışık olacağım ve hiçbir şeyden korkmayacağım; vallahi ve billahi!

Aliye kasabaya öğretmen olarak geldi. Yüzü, henüz açılmayan bir gül goncasının utangaç kırmızılığını, çekingен güzelliğini taşıyordu. Pembe, ince yüzü üstünde iki kocaman menekşe gibi siyah kirpikli gözleri, küçük bir çocuk burnu, yüzünün bütün bu kararsız ve çekici inceliğiyle çelişen bir narçiçeği goncası gibi garip bir ağzı vardı. Biraz yumuşak ve kıvrıkcık siyah saçları, özenle örttüğü sıkı, siyah başörtüsünün altından şakaklarına, ense sine boşanıyor, yanaklarına, boynuna dökülüyordu.

Aliye, sevecen bakışlı, enli omuzlu, Yemen'den Kafkas'a, Kafkas'tan Suriye'ye geçmiş ve kaybolmuş kahraman fakat isimsiz ve talihsiz bir yüzbaşı ile dal gibi ince, zavallı ve hassas Fatihli bir verem kadının çocuğuydu. Asker babası ona henüz gelişmemiş içsel gücünü; verem anası, veremlilerin öncesiz ve hastalıklı duyarlığını vermişti. Anasını çok küçükken kaybetmiş ve bütün çocukluğu Dârülmuallimat'ın¹ tahta sıraları çevresinde geçmiş-

1. Kız öğretmen okulu. (Y.N.)

ti. Bütün yetim kızlar gibi şifasız bir şefkat ve sevgi ihtiyacı, yine bütün kimsesizler gibi her bakıştan kendi ruhuna kaçan, gömülen çekingen ve sessiz bir ruhu vardı. Annesi öldükten sonra babasının izini Kafkaslar'da kaybetti ve bütün sevmek ihtiyacını başhademe Güllü Kadın'ın ihtiyar ve tembel kedisine ayırdı. Son senesinde sinirli ve ateşli genç bir kadın öğretmenin, "Anadolu'da çalışınız!" öğüdünü, herkesin bir moda diye yalnızca sözünü edip tartıştığı bu fikri, ruhuna yakıcı ve olumlu bir emel olarak yerleştirdi. Diploma alır almaz taşrada iş almak için maarifin¹ koridorlarında dolaşmaya başladı. Fatih'te fakir ve ters, ihtiyar bir halanın evinde oturuyordu. Basit bir yağmurluk içinde dalgalanan ince vücudunun, siyah başörtüsü içinde hassas bir çiçek gibi açılan güzel başının çağırıldığı, kendine çektiği aşk ilanları ve izlemeler onu ilgisiz bıraktı. Maarifin koridorlarında iş bekleyen yorgun ve kederli yüzlü kadın öğretmenlerin taşra hizmetinden, vebadan ürker gibi kaçan, İstanbul'da bir yer bulabilmek için her aşağılanmaya katlanan tavırlarına küçümseyerek baktı.

Sonunda hiçbir kimsenin gitmediği ... kasabasının açık bulunan öğretmenliğini kendisine verdikleri zaman tek ve eski bir sandıkla Haydarpaşa'dan trene bindi, gitti.

Sabah hayli erkendi; sandığını arabada bıraktı, maarif dairesine girdi. Odanın kapısında bir gözü kör, başı beyaz paçavrayla sarılmış ihtiyar bir adam, sac bir mangalda kömür yakıyor, bir ayağı kopuk hasır iskemleyi aynı zamanda duvara dayayarak denge kurup üstüne oturmayla çalışıyordu. Yerde kabarmış kirlerin, üzeri sulanmış sıkça rastlanan, donmaya yüz tutmuş tükürük ve balgam-

1. Milli eğitim müdürlüğü. (Y.N.)

lara basmamak için sakınarak yürümek gerekiyordu; loş ve tavanı örümcekleli bu dairenin çok ağır, insanın içine çöken bir kokusu vardı.

“Maarif müdürü beyi görmek istiyorum.”

Bu kokulu, zavallı çevre onun nazlı sesine sert bir perde eklemişti. İhtiyar hademe, daireye gelen kadınları, gücünü göstermek için biricik vesile saydığı halde Aliye'nin sesi onu sarstı:

“Zabah zabah müdür beyi nereden bulacaan?”

“Gelinceye kadar beklerim.”

Hademe döndü, çevreyle çelişen taze ve yumuşak hayal, onun köhne kalbinde karmakarışık duygular uyardı. Hiddetlenmek mi, azarlamak mı, sevecen bir tavır almak mı gerektiğini bilmiyordu. İster istemez çevresine bakındı. Kendi de bilmeyerek oldukça yumuşak bir sesle:

“Burlarda nerede oturup bekleyecen?”

“Ayakta beklerim.”

“Bu iskemleye otuman mı?”

Aliye hademeden gideceği mektep hakkında bilgi almaya çalıştı. Yatsızdı; kadın öğretmenler ev tutup oturuyorlardı. Ev bulmak mümkün müydü? Hademe, tek çapaklı gözünü kısarak düşündü, genç kıza baktı, eşrafın¹ oğullarını, yeni maarif müdürünün evinden cuma günleri taşan dümbelek seslerini, koltuğunun altında taşıdığı beyaz suyu, giden kadın öğretmenin macerasını düşündü. Bunların hepsini unutmak için sordu:

“Ortalık İstanbul'da nasıl gidiyo?”

Merdivenlerden hayli ters bir ses, biraz da inandırılmaya çalışır bir ısrarla diyordu ki:

“Siz o kadının namussuz olduğunu, ahalinin istemediğini mazbata² etmeniz lazım.”

1. Bir yerin ileri gelen kişileri. (Y.N.)

2. Birden fazla kişi tarafından imza edilen belge, tutanak. (Y.N.)

Kalın ve hoş bir erkek sesi:

“Nasıl idek efendim, garının bir kötülüğünü gozumuzla gormedik. İftira olma mı?”

“Nasıl iftira, ben gördüm ya! Muhasebecinin karşısında sabahlara kadar içip şıkır şıkır oynadığını ben gördüm ya!”

“Siz yazsanız daha bir etkisi olu...”

“Olmaz. O, merkezde her şeyi benim üstüme atacak, bakana şikâyet edecek. Siz bir mazbata yapmalısınız.”

“Hele ben bir bizim eşrafa bir danışam baham.”

O kadar dalmışlardı ki, sofada yanakları al al olmuş, biraz ürkmüş, biraz isyanla gözleri büyümüş Aliye’yi ancak burun buruna gelince gördüler.

Maarif müdürünün toparlak siyah sakalı, bulanık sünepe ve ikiyüzlü gözleri, hilekâr uzun yüzü altında iğrenç, ince dudaklı bir ağzı vardı. Yanındaki idare meclisi üyelerinden, yerli Ömer Efendi, abani¹ sarıklı, temiz yüzü, kır sakallı, taşranın bazen insanın canını gören, görmüş geçirmiş, hüznü, siyah gözleriyle insana bakan bir yüzü vardı. İki de Aliye’yi görünce şaşırdılar.

Maarif müdürünün bulanık gözleri daha bulandı, burnu uzadı, bütün yüzü daha hilekâr ve kibirle ikiyüzlü bir alçakgönüllülüğü karıştıran tavrını aldı, atılarak, “Safa geldiniz hanım kızım; odaya buyurunuz da gelişinizin nedenini anlatınız,” dedi.

Aliye kendine yavaş yavaş yaklaşan, nefesi ve yıpranmış, yağlı redingotu acayip kokan adamla kendi arasına kırık iskemleyi koymak arzusunu duyuyordu. Fakat cesur olmaya çalışan bir sesle, “Ben İstanbul’dan gelen yeni öğretmenim efendim. Nerede kalacağım, mektebim hakkında bilgi almaya geldim,” dedi.

1. Sarımtırak dallı nakışlarla işlenmiş bir tür beyaz ipek kumaş. (Y.N.)

Maarif müdürü, Aliye'yi odada görüşmeye davet etti. O anlamamış gibi, işini ayakta, oracıkta çözmeye çalışıyordu.

Müdür beyin tebessümü, kör hademenin garip sırtışı onda bir tehlike duygusu, niçin olduğunu bilmeden siper alan manevi bir ruh hali yapmıştı. Müdür ona mektepte yatıp kalkmayı teklif ettiği zaman Ömer Efendi oldukça endişeli:

“Eksük etek, nasıl oluu? Yanunda Gantarcıların Hüseyin'in evi de...”

Müdür öfkeyle atıldı:

“Sizinki taşra zihniyeti. Bu İstanbullu medeni hanımlar yalnız evde de yatar, ne sanıyorsunuz? Bu yaşta yapayalnız taşraya çıktıktan sonra...”

Aliye, Kantarcıların bir tehlike olduğunu, maarif müdüründen olanca şiddetiyle öğrendiğini hissettiği için derhal Ömer Efendi'nin tarafına geçti.

“Buranın namuslu ve ihtiyar bir ailesi içinde bana bir oda bulmak mümkün olur mu?” dedi.

“Ben bizim evde bir danışam, belki bizim eve alırsınız.”

“Ömer Efendi kendine işte kiracı da buldun.”

Müdür Bey küçük bulanık gözlerini kırptı.

Bu sahneden Ömer Efendi, Gülsüm Hala'ya bahse derken gözleri yaşla doluyordu.

“Resim gibi bir kız, bizim irahmetli Emine'yi andım,” demişti. “O ırz düşmanı papaz zıfatlı müdür gıza hemen göz attı. Gız öyle aslan yürekli ki...”

Nihayet Gülsüm Hala'yı ikna etti ve karıkoca birlikte daireye Aliye'yi getirmeye gittikleri zaman, gözleri ateş gibi yanıyor, dişleri sınımsıkı, kediden kaçan küçük bir fare gibi müdürün odasında bir köşeye sıkışmış buldular. Müdür bütün hile ve kuvvet ve kudretine rağmen öteki kadın öğretmenlere oynadığı oyunu Aliye'ye hemen oy-

namayı uygun bulmamış, bu defa ahaliden mazbata isteyecek bir duruma düşmeden emelini yerine getirmeye karar vermişti.

Gece ocağın karşısında yatan Aliye, Gülsüm Hala'nın katı ellerini harikulade yumuşak bir temasla saçlarında duyuyordu:

“Gızım, pambik gızım...”

Odanın dışında Ömer Efendi ayakları ucuna basarak içeriye kuru incir dolu bir tabak uzatıyordu:

“Gülsüm, Aliye Hanım belki biraz yemiş yer.”

Aliye sıcak bir kalp havasının kendini sardığını duydu, ince kollarını Gülsüm Hala'nın başörtüsüyle sarılı ihtiyar boynuna doladı. Ana kız gibi öpüştiler.

İki ihtiyarın kıymetli ve rahmetli Emine'sinin yerini birdenbire doldurmuştu.



“Sabah ezanı okunurken Aliye'nin yanında dalmış olanların üçü de uyandılar. Aliye hâlâ dalgın; hâlâ geçen korkunç saatlerin damarlarında tutuşturduğu humma, sarı, hasta yüzünde kızıl dalgalarla doluyordu. Üçü de gözlerini açınca Aliye'nin yanına gittiler, sevgili yüzüne baktılar. Kurumuş dudakları sürekli kımlanıyor, sürekli siyah kirpiklerinin ipekten birer saçak gibi tamamladığı çürümüş gözkapakları titriyordu.”

Yetmiş aşkın yıl sonra **Vurun Kahpeye** toplumların yükselişinde ve sancısında “eğitim”in önemini vurgulamasıyla yine gündemde. Eğitime kavuşamamış kişilerin gitgide vatan hainliğine, nihayet insan düşmanlığına yol alabileceklerini, bu tehlikeyi söylüyor.

SELİM İLERİ

Kaleme aldığı her metinle yeniden tartışılan Halide Edib'in bu önemli eseri, gözden geçirilmiş ve sadeleştirilmiş baskısıyla Can Yayınları'nda.

#türkedebiyatımirası #milliedebiyat #halideedib #vurunkahpeye #millimücadele #kuvayimilliyeye #idealistöğretmen #ege #kasaba #yunanişgali

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [t](#) | [v](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-7326-3



9 789750 723261